

Fum, Fum, Fum,

Erik vroeg me: "Wat is de achtergrond van dit lied? Nou ja, rechtsboven in de partituur staat geschreven dat het een Catalaans traditioneel lied is. Dus dat was mijn antwoord omdat ik er ook niks meer van weet. Onderweg naar huis dacht ik dat het eigenlijk wel raar was, zeker voor mij, om niet meer te weten over dat lied. En als je dan op zoek gaat op het wereldwijde net kom je natuurlijk bij Wikipedia.

Waarschuwing:

Fum, Fum, Fum is weliswaar een traditioneel Catalaans kerstlied, maar er is in de loop der tijd door diverse arrangeurs en vertalers veel aan gesleuteld om het decent te maken zodat wij het als een fatsoenlijk kerstlied kunnen zingen. Wees gewaarschuwd, je gaat met andere ogen kijken naar Fum,Fum,Fum!

Daar gaan we

Vermoedelijk gaat de oorsprong van het lied terug tot de 16de of 17de eeuw. De Catalaanse volkskunstonderzoeker Joaquim Pecanins (1883-1948) documenteerde het lied pas in 1904. Voordat hij de tekst opschreef en bewerkte, was de originele tekst van de wat in de 18de en 19de eeuw een "*cançó de les mentides*" genoemd werd. Vertaald: "lied van de leugens".

In die eeuwen was Kerstmis een enigszins losbandig feest en in veel liedjes werd nogal schuinsmarcheerderig met de teksten omgegaan. De kunst was om de tekst van degene die begon met een gefantaseerde tekst te overtreffen met weer een andere tekst met een nog grote leugen. In de originele Catalaanse tekst die Pecanins boven water haalde stonden bijvoorbeeld een paar regels over twee herders die elkaar warmhouden onder hun schaapsvacht en eieren en worst eten. Voor het geval je hier iets dubbelzinnigs achter zoekt, dan heb je gelijk! Het is namelijk dubbelzinnig bedoeld en daarom heeft hij deze zinnen uit zijn vertaling gewijzigd.

Ongewone traditie

Niet alleen het lied van de leugens is een apart stuk uit de Catalaanse geschiedenis, ook heden ten dage leeft een in onze ogen wel heel merkwaardig gebruik voort. "Tio de Nadal" (de boomstronk van Kerstmis) heet het gebruik en er wordt een poepende boomstronk bij afgebeeld. Hier zie je een afbeelding van een heel bijzondere manier van cadeautjes geven met kerst. Als je hier meer over wil weten ga dan naar :

https://nl.wikipedia.org/wiki/Ti%C3%B3_de_Nadal

Ik blijf maar even bij het verhaal over Fum, Fum, Fum.

Onderstaand lees je de originele tekst in het Catalaans die vertaald is naar het naar het Engels.

A vint-i-cinc de desembre
fum, fum, fum
A vint-i-cinc de desembre
fum, fum, fum
Ha nascut un minyonet
ros i blanquet, ros i blanquet;
Fill de la Verge Maria,
n'és nat en una establia.
Fum, fum, fum.

Allí dalt de la muntanya
fum, fum, fum
Allí dalt de la muntanya
fum, fum, fum
Si n'hi ha dos pastorets
abrigadets, abrigadets;
amb la pell i la samarra,
menjant ous i botifarra.
Fum, fum, fum.

Qui dirà més gran mentida?
Fum, fum, fum
Qui dirà més gran mentida?
Fum, fum, fum
Ja en respon el majoral
el gran tabal, el gran tabal;
jo en faré deu mil camades
amb un salt totes plegades.
Fum, fum, fum.

On the 25th of December
fum, fum, fum
On the 25th of December
fum, fum, fum
A little boy was born
blond and fair, blond and fair;
Son of the Virgin Mary,
he has been born in a stable.
Fum, fum, fum.

Here atop the mountain
fum, fum, fum
Here atop the mountain
fum, fum, fum
There are two little shepherds
warming themselves, warming
themselves;
With their skin in the sheepskin,
They eat eggs and sausage.
Fum, fum, fum.

Who will tell a bigger lie?
Fum, fum, fum
Who will tell a bigger lie?
Fum, fum, fum
The majoral^[2] responds
very fluidly, very fluidly;
I will take ten thousand strides
all in one jump.
Fum, fum, fum.

De arrangeur en bewerker Howard Helvey

Geboren in 1968, is componist, arrangeur, pianist, organist, dirigent, koormeester en spreker over koormuziek. Op zijn website staan meer dan 200 kerkelijke/religieuze liederen die door hem gearrangeerd of gecomponeerd zijn. Ruim 20 stukken arrangeerde hij voor begeleiding met quatre mains (4 handen) waaronder Fum, Fum, Fum.

Gezien zijn nauwe verbondenheid met kerkelijke instellingen die ook blijkt uit zijn oeuvre, is het niet zo vreemd dat hij op basis van een deel van de oeroude Catalaanse tekst de onderstaande hertaling gemaakt heeft die passender is voor de kerkelijke cultuur in zijn (en onze) wereld.

On this joyful Christmas day
sing fum, fum, fum (2x)
For a blessed babe was born
upon this day at the break of
morn;
In a manger poor and lowly lay
the son of God most holy
Fum, fum, fum
Give thanks to God this holy
day, sing fum, fum, fum. (2x)

Now we all our voices raise and
sing a song of grateful praise.
Celebrate in song and story all
the wonders of His glory.
Fum, fum, fum!

Birds that live within the forest
Fum, fum, fum.
All you fledgling leave behind,
and seek the Infant Saviour
kind.
Build, as well as you are able
Downy nest to be his cradle;
Fum, fum, fum!

Praise we now the Lord above,
sing fum, fum, fum. (2x)
For upon this day at morn the
wondrous Son of God was born.
In a manger poor and lowly lay
the blessed Babe most holy.
Fum, fum, fum.

Op deze vreugdevolle Kerstdag
zing fum, fum, fum (2x)
Want een gezegende baby werd
deze dag geboren bij het
ochtendgloren;
In een armzalige kribbe lag de
zoon van de allerheiligste God
Fum, fum, fum
Dank God deze heilige dag, zing
fum, fum, fum. (2x)

Nu verheffen we allen onze stem
en zingen een lof- en danklied
Vier in zang en het verhaal al de
wonderen van Zijn glorie.
Fum, fum, fum!

Vogels die leven in het bos
Fum, fum, fum.
Jonge vogels laat alles achter en
zoek het vriendelijke reddende
kind.
Bouw, zo goed als je kunt.
Een donzig nest als zijn wieg;
Fum, fum, fum!

Loof nu de Heer hierboven,
zing fum, fum, fum. (2x)
Want deze ochtend werd de
prachtige Zoon van God geboren.
In een kribbe lag het arme en
nederige allerheiligste Kindje.
Fum, fum, fum.

Wat mij betreft vormen de diverse vervoegingen en vertalingen van het woord Fum die op websites en Wikipedia staan een dilemma. Omdat het soms scabreuze uitdrukkingen zijn, hou ik het maar op het op het tokkelgeluid van een gitaar. Of?

John van Halderen, september 2024